

**Atzinums 27/2025 par Eiropas Komisijas Īstenošanas
lēmuma projektu saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/680 par
personas datu pietiekamu aizsardzību**

Apvienotajā Karalistē

Pieņemts 2025. gada 16. oktobrī

This language version has not yet been proofread.

Kopsavilkums

Eiropas Komisija 2025. gada 22. jūlijā apstiprināja īstenošanas lēmuma projektu par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē saskaņā ar Tiesībaizsardzības direktīvu. Tajā pašā dienā, īstenojot lēmuma projekta oficiālās pieņemšanas procedūru, Eiropas Komisija lūdza Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas (EDAK) atzinumu.

Ar lēmuma projektu groza un papildina iepriekšējo lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību Apvienotajā Karalistē saskaņā ar Tiesībaizsardzības direktīvu (TAD), kas pieņemts 2021. gada jūnijā. EDAK novērtējums par Apvienotajā Karalistē nodrošinātā aizsardzības līmeņa pietiekamību ir veikts, pamatojoties uz lēmuma projekta izskatīšanu, un tāpēc tajā galvenā uzmanība ir pievērsta jaunajām norisēm Apvienotās Karalistes datu aizsardzības tiesību aktos un elementiem, kas uzsvērti iepriekšējā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību.

EDAK šajā darbā kā galveno atsauci ir izmantojusi savas 2021. gada 2. februārī pieņemtās Pietiekamības atsaucēs saskaņā ar TAD, kā arī EDAK lēmumus 02/2020 attiecībā uz Eiropas būtiskajām garantijām uzraudzības pasākumiem un attiecīgo judikatūru. EDAK atzinīgi vērtē to, ka Apvienotās Karalistes un ES datu aizsardzības tiesiskais regulējums joprojām tiek saskaņots, neskatoties uz nesenajām izmaiņām Apvienotās Karalistes attiecīgajā tiesiskajā regulējumā. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir svarīgi uzsvērt – EDAK negaida, ka Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums sakrītīs ar Eiropas datu aizsardzības tiesību aktiem. Šā atzinuma mērķis ir apzināt konkrētus juridisko izmaiņu un norišu aspektus, kas ir radušies kopš pirmā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas un kas var ietekmēt aizsardzības līmeni, un norādīt uz elementiem, kas vēl ir jāprecizē, kam vajadzīga uzmanība un uzraudzība vai kas rada bažas.

Šajā saistībā EDAK uzsver tālāk izklāstītos konstatējumus.

EDAK ievēro izmaiņas noteikumos, kas reglamentē personas datu tālāku nosūtīšanu uz trešām valstīm, it īpaši jauno indikatīvo sarakstu ar elementiem, kas jāņem vērā pietiekamības pārbaudē, kurā nav iekļauti svarīgi elementi, kas bija ietverti iepriekšējā Apvienotās Karalistes pietiekamības pārbaudē. EDAK uzskata, ka šis aspekts, kā arī jaunais kritērijs “vēlamība atvieglot personas datu nosūtīšanu uz Apvienoto Karalisti un no tās” ir jāaplūko sīkāk, un mudina Eiropas Komisiju šajā sakarā precīzāk izstrādāt savu novērtējumu un uzraudzīt jaunās pietiekamības pārbaudes attīstību un praktisko īstenošanu.

EDAK ņem vērā svarīgas izmaiņas attiecībā uz to, kā Apvienotajā Karalistē tiek regulēta automatizēta lēmumu pieņemšana, proti, ir ieviesta pielaidīgāka pieeja un piešķirtas jaunas pilnvaras ministram. Šo pilnvaru darbības joma un piešķirtā rīcības brīvība varētu radīt ievērojamas bažas, piemēram, to apjoma dēļ, it īpaši ņemot vērā strauji mainīgo regulatīvo vidi un automatizēto tehnoloģiju attīstību. EDAK aicina Eiropas Komisiju analizēt šīs pilnvaras un uzraudzīt jebkādas norises šajā jomā. EDAK arī atgādina, cik svarīga ir jēgpilna pārskatīšana, ko veic cilvēki, lai nodrošinātu atbilstību garantijām automatizētas lēmumu pieņemšanas jomā, un tāpēc mudina Eiropas Komisiju savā galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību sīkāk precizēt iespējamus izņēmumus no datu subjekta tiesībām panākt cilvēka iekļaušanos un uzraudzīt šo izmaiņu īstenošanu praksē.

EDAK uzskata, ka ir svarīgi izvērtēt paplašinātos atbrīvojumus valsts drošības jomā saskaņā ar tiesībaizsardzības regulējumu, un joprojām ir īpaši piesardzīga pret jebkādiem atbrīvojumiem no proporcionalitātes principa, kā arī no prasības apstrādāt personas datus likumīgā nolūkā. Tāpat būtu piesardzīgi jāattiecas pret jebkādiem atbrīvojumiem no uzraudzības iestādes pilnvarām. Ja jebkādā veidā tiek ierobežota ES Pamattiesību hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošana, ir jārespektē to būtība, un, ievērojot proporcionalitātes principu, šādus ierobežojumus var noteikt tikai tad, ja tas ir

nepieciešams un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi ES, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. EDAK aicina Eiropas Komisiju galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību papildināt savu novērtējumu un īpaši uzraudzīt, kā atbrīvojumi valsts drošības jomā tiek praktiski piemēroti tiesībaizsardzības iestādēm.

EDAK norāda, ka uz tiesībaizsardzības iestāžu veiktajām apstrādes darbībām konkrētos apstākļos var attiekties noteikumi, kas parasti piemērojami personas datu apstrādei, ko veic valsts drošības iestādes. Šajā sakarā īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka datu aizsardzības režīms, ko piemēro valsts drošības iestāžu veiktajai datu apstrādei, netiek attiecināts uz kontekstiem, kas nav saistīti ar valsts drošību. EDAK aicina Eiropas Komisiju praksē uzraudzīt, vai kvalificētās kompetentās iestādes spēj saglabāt skaidru nošķirumu starp dažādiem apstrādes nolūkiem, lai attiecīgi ievērotu atbilstošo tiesisko regulējumu.

Lai gan EDAK atzīst, ka krimināltiesību izpildes aģentūru pārraudzības sistēma, kā arī tiesiskās aizsardzības mehānismi lielā mērā paliek nemainīgi, tā atkārtoti uzsver, ka Eiropas Komisijai ir cieši jāuzrauga korektīvo pilnvaru un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošana datu subjektiem Apvienotās Karalistes datu aizsardzības regulējumā.

Papildus turpināmības klauzulas un juridiskās uzraudzības pienākuma atkārtotai ieviešanai EDAK uzsver, ka ir svarīgi, lai Eiropas Komisija veiktu obligāto pārskatīšanu Tiesībaizsardzības direktīvā noteiktajā juridiskajā termiņā, ņemot vērā elementus, kas jau izklāstīti Komisijas Īstenošanas lēmumā (ES) 2021/1773, kā arī jebkādas turpmākas būtiskas norises.

Satura rādītājs

1	IEVADS	5
1.1	Vispārīgi komentāri	5
1.2	Šā EDAK atzinuma darbības joma	6
1.3	Attiecīgās norises Apvienotās Karalistes tiesiskajā regulējumā	7
2	ATTIECĪGĀS NORISES SAISTĪBĀ AR NOTEIKUMIEM, KURUS PIEMĒRO PERSONAS DATU APSTRĀDEI 7	
2.1	Garantijas, tiesības un pienākumi	7
2.1.1	Piepriekšējās izmantošana tiesībaizsardzības kontekstā	7
2.1.2	Tālāka nosūtīšana	8
2.1.3	Automatizēta lēmumu pieņemšana	9
2.1.4	Ierakstu veikšanas prasības	10
2.1.5	Atbrīvojumi valsts drošības jomā, ko piemēro tiesībaizsardzības iestādēm	10
2.1.6	Apvienotās Karalistes izlūkošanas aģentūru un tiesībaizsardzības iestāžu kopīgā pārziņa 12	
2.1.7	Pieņemšanas tiesības	13
2.1.8	Pārraudzība un tiesiskā aizsardzība	13
3	Šā lēmuma pārskatīšana, darbības termiņš un atjaunošana	15

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija,

ņemot vērā 51. panta 1. punkta g) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīvā (ES) 2016/680 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (turpmāk – “TAD”),

ņemot vērā Reglamenta 12. un 22. punktu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO ATZINUMU.

1 IEVADS

1.1 Vispārīgi komentāri

1. Eiropas Komisija (“Komisija”) 2025. gada 22. jūlijā apstiprināja īstenošanas lēmuma projektu par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē saskaņā ar TAD (“lēmuma projekts”). Tajā pašā dienā, īstenojot lēmuma projekta oficiālās pieņemšanas procedūru, Eiropas Komisija lūdza Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas (“EDAK”) atzinumu. EDAK norāda, ka lēmuma projekts pagarina spēkā esošā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību Apvienotajā Karalistē¹ termiņu par sešiem gadiem – līdz 2031. gada 27. decembrim. EDAK atgādina, ka sākotnējā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību termiņam bija jābeidzas 2025. gada 27. jūnijā, tāpēc tam jau bija piemērots tehnisks un laika ziņā ierobežots pagarinājums², lai Apvienotā Karaliste varētu pabeigt savas datu aizsardzības reformas³. Pārbaude, ko Komisija piemēroja šim novērtējumam, sniedz atbildi uz jautājumu “vai secinājums, ka Apvienotā Karaliste nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, joprojām ir faktiski un juridiski pamatots, ņemot vērā norises, kas notikušas kopš iepriekšējā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību Apvienotajā Karalistē pieņemšanas”⁴. Rezultātā Komisija savā novērtējumā galveno uzmanību pievērta jaunajiem datu aizsardzības tiesību aktiem, proti, Datu (izmantošanas un piekļuves) aktam (“DIPA”), kas stājās spēkā 2025. gada 20. augustā. Komisija īpaši ņēma vērā iepriekšējā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību Apvienotajā Karalistē 165. apsvērumā uzskaitītos elementus, kas visi ir iekļauti lēmuma projektā, proti:

noteikumus par personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm un to, kā tas varētu ietekmēt saskaņā ar šo lēmumu nosūtīto datu aizsardzības līmeni, kā arī individuālo tiesību īstenošanas efektivitāti, arī jebkādas attiecīgas izmaiņas tiesību aktos un praksē attiecībā uz šādu tiesību izņēmumiem vai

¹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1773 (2021. gada 28. jūnijs) par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē, kas pieņemts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/680 (izziņots ar dokumenta numuru C(2021) 4801).

² Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2025/1225 (2025. gada 24. jūnijs), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1773 par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē, kas pieņemts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/680 (izziņots ar dokumenta numuru C(2025) 3898).

³ Atzinums 06/2025 par Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē pagarināšanu saskaņā ar VDAR un Direktīvu par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā, pieņemts 2025. gada 5. maijā, pieejams šeit: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2025-05/edpb-opinion-202506-uk-adequacyextension-gdpr-led_en.pdf.

⁴ Sk. lēmuma projekta 4. apsvērumu.

*ierobežojumiem. Komisija, īstenojot uzraudzību, cita starpā ņēma vērā jaunāko judikatūru un Informācijas komisāra biroja (IKB) un citu neatkarīgu struktūru veikto pārraudzību*⁵.

2. Komisija secina, ka, pamatojoties uz šo novērtējumu, Apvienotā Karaliste turpina nodrošināt pietiekamu aizsardzības līmeni personas datiem, kas Direktīvas (ES) 2016/680 darbības jomā tiek nosūtīti no Eiropas Savienības uz Apvienoto Karalisti.
3. EDAK piekrīt, ka novērtējumā galvenā uzmanība būtu jāpievērš jaunākajām norisēm Apvienotās Karalistes datu aizsardzības tiesību aktos un elementiem, kas uzsvērti iepriekšējā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību. EDAK izpratnē Komisija ir novērtējusi visus TAD 36. panta 2. punktā uzskaitītos elementus un visas attiecīgās norises Apvienotās Karalistes vispārējā tiesiskajā regulējumā, neaprobežojoties tikai ar DIPA, kad tā secināja, ka Apvienotās Karalistes vispārējais tiesiskais regulējums joprojām nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni personas datiem, kas no Eiropas Savienības nosūtīti uz Apvienoto Karalisti TAD darbības jomā. Tomēr EDAK atzinīgi vērtētu to, ja galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību tiktu iekļauts skaidrs precizējums šajā sakarā. EDAK arī atzinīgi vērtētu Komisijas skaidrojumu, ka tā, pildot savu uzraudzības lomu, turpinās pastāvīgi novērtēt šos elementus.
4. Ņemot vērā to, ka dažas tiesību aktu izmaiņas, juridiskās prasības un garantijas līdzīgi tiek piemērotas gan valdības piekļuves režīmā, gan TAD satvarā, attiecīgie EDAK novērtējumi tiks iekļauti gan šajā atzinumā, gan Atzinumā 26/2025, lai nodrošinātu konsekvensi un pilnīgumu.
5. EDAK arī norāda, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725⁶ 47. un 94. pantu Eiropas Savienības iestādes, struktūras, biroji un aģentūras var nosūtīt personas datus uz trešo valsti, teritoriju, sektoru vai starptautisku organizāciju, ko Komisija saskaņā ar TAD 36. panta 3. punktu atzinusi par tādu, kas nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, ar noteikumu, ka nosūtīšana tiek veikta vienīgi ar nolūku izpildīt pārziņa kompetencē esošos uzdevumus un nav nepieciešama papildu atļauja. Ņemot vērā pašreizējo sadarbību starp ES tiesībaizsardzības aģentūrām, piemēram, Eiropolu un *Eurojust*, un to Apvienotās Karalistes kolēģiem, EDAK aicina Komisiju lēmuma projekta apsvērumos atgādināt par šo juridisko iespēju.

1.2 Šā EDAK atzinuma darbības joma

6. Saskaņā ar TAD 51. panta 1. punkta g) apakšpunktu EDAK ir jāsniedz Komisijai neatkarīgs atzinums, lai novērtētu aizsardzības līmeņa pietiekamību trešā valstī. Apvienotās Karalistes īpašās situācijas dēļ lēmuma projekts papildina 2021. gada lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas joprojām ir spēkā attiecībā uz daļām, kuras lēmuma projektā nav īpaši aplūkotas. Tāpat arī EDAK, sagatavojot šo atzinumu, balstās uz savu iepriekšējo atzinumu⁷ un pilnveido to. Rezultātā EDAK analīze un tajā sniegtās piezīmes kopumā joprojām ir spēkā.
7. Ņemot vērā iepriekš minēto un ierobežoto termiņu, kas EDAK atvēlēts šā atzinuma pieņemšanai, EDAK ir koncentrējusi savas piezīmes un analīzi uz atsevišķiem lēmuma projektā izklāstītajiem punktiem, it īpaši gadījumos, kad ir vajadzīgi papildu precizējumi, papildu informācija vai turpmāka uzraudzība, kas jāveic Komisijai.

⁵ Sk. lēmuma projekta 6. apsvērumu.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK ("ESDAR") (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

⁷ Atzinums 15/2021 par Eiropas Komisijas īstenošanas lēmuma projektu saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/680 par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē, pieņemts 2021. gada 13. aprīlī.

1.3 Attiecīgās norises Apvienotās Karalistes tiesiskajā regulējumā

8. Kā paskaidrots lēmuma projektā⁸, pēc īstenošanas perioda beigām, par kuru 2020. gada 31. decembrī tika panākta vienošanās Apvienotās Karalistes un ES Izstāšanās līgumā⁹, Apvienotā Karaliste plānoja pieņemt jaunu datu aizsardzības režīmu, kas atšķiras no ES tiesiskā regulējuma. Kopš tā laika Apvienotā Karaliste ir ieviesusi izmaiņas savā spēkā esošajā datu aizsardzības regulējumā, galvenokārt ar DIPA, kas paredz ierobežotus grozījumus dažādos regulējuma aspektos.
9. Šajā atzinumā aplūkotas attiecīgās izmaiņas tiesību aktos, kas ieviestas ar DIPA, un tas, kā šīs izmaiņas ietekmē datu aizsardzību Apvienotās Karalistes regulējumā. Lai gan lielākā daļa izmaiņu, kas ieviestas Apvienotās Karalistes datu aizsardzības regulējumā, ir vērstas uz to, lai precizētu un veicinātu atbilstību tiesību aktiem, EDAK uzskata, ka Komisijai būtu sīkāk jāprecizē un rūpīgi jāuzrauga dažas no jaunajām nepārbaudītajām juridiskajām izmaiņām, kas atkarībā no to īstenošanas var ietekmēt aizsardzības līmeni. No Komisijas sniegtajiem papildu paskaidrojumiem EDAK saprot, ka Komisija plāno rūpīgi pārbaudīt dažu minēto izmaiņu attīstību, un aicina Komisiju galīgajā lēmumā uzsvērt jomas, kuras tā plāno rūpīgi uzraudzīt.

2 ATTIECĪGĀS NORISES SAISTĪBĀ AR NOTEIKUMIEM, KURUS PIEMĒRO PERSONAS DATU APSTRĀDEI

2.1 Garantijas, tiesības un pienākumi

2.1.1 Piekrišanas izmantošana tiesībaizsardzības kontekstā

10. EDAK ņem vērā Komisijas sniegtos paskaidrojumus par tehniskajām izmaiņām piekrišanas saņemšanas definīcijā¹⁰ un piekrišanas saņemšanas nosacījumos¹¹ un piekrišanas jēdziena vispārējo saskaņošanu 2018. gada Datu aizsardzības likuma ("2018. gada DAL") otrajā un trešajā daļā, jo Īstenošanas lēmuma 2021/1773 35. un 36. apsvērums paliek spēkā, proti, piekrišana pati par sevi nav juridisks pamats personas datu apstrādei, arī nosūtīšanai, saistībā ar noziedzīgu nodarījumu novēršanu, izmeklēšanu un atklāšanu vai saukšanu pie atbildības par tiem, vai kriminālsodu izpildi.
11. EDAK atzinīgi vērtē to, ka Komisija, līdzīgi kā 2021. gadā veiktajā novērtējumā, pārbaudīja piekrišanas izmantošanu tiesībaizsardzības kontekstā. EDAK atgādina, ka "datu subjekta piekrišanai nebūtu jākalpo par kompetentās iestādes veiktās personas datu apstrādes juridisko pamatu"¹². Tāpēc EDAK atkārtoti apstiprina nepieciešamību veikt šādu analīzi, novērtējot aizsardzības līmeni saskaņā ar TAD 36. pantu¹³.

⁸ Sk. lēmuma projekta 2. apsvērumu.

⁹ Īstenošanas periods ir laika periods, par kuru panākta vienošanās AK un ES Izstāšanās līgumā un kurā Apvienotā Karaliste vairs nebūs ES dalībvalsts, bet uz to turpinās attiekties ES noteikumi un tā joprojām būs vienotā tirgus un muitas savienības locekle. Sk. 2020. gada Eiropas Savienības (Izstāšanās līguma) likumu.

¹⁰ Sk. 2025. gada Datu (izmantošanas un piekļuves) akta 69. panta 2. punkta 1.A apakšpunktu, kurā tiks ieviesta šāda piekrišanas definīcija: "jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru datu subjekts paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības veidā sniedz piekrišanu personas datu apstrādei", kas ir Apvienotās Karalistes 2018. gada VDA 4. panta 11. punkts.

¹¹ Sk. 2025. gada Datu (izmantošanas un piekļuves) akta 69. panta 4. punktu, kurā būs definēti piekrišanas nosacījumi.

¹² Kā EDAK norādīja 35. apsvērumā EDAK lēmumos 01/2021 par pietiekamības atsaucēm saskaņā ar Direktīvu par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā, kas pieņemti 2021. gada 2. februārī.

¹³ Sk. EDAK Atzinuma 15/2021 37. apsvērumu.

2.1.2 Tālāka nosūtīšana

12. Ja kompetentā iestāde plāno ar personas datiem, kas apstrādāti saskaņā ar 2018. gada DAL 3. daļu, apmainīties ar trešās valsts tiesībaizsardzības iestādēm, piemēro konkrētas prasības. Šādu nosūtīšanu var veikt, ja tā ir apstiprināta ministra pieņemtos noteikumos, vai, ja šādu noteikumu nav, tā ir balstīta atbilstošās garantijās. Ja nosūtīšanu nevar balstīt ne noteikumos, ne atbilstošās garantijās, to var veikt tikai noteiktos, konkrētos apstākļos, ko dēvē par "īpašiem apstākļiem" un kas atbilst situācijām un nosacījumiem, kuri saskaņā ar TAD 38. pantu ir uzskatāmi par "atkāpēm".
13. Lai gan Komisija norāda, ka "kārtība attiecībā uz personas datu starptautisko nosūtīšanu no Apvienotās Karalistes vēl aizvien ir ļoti tuva noteikumiem, kas izklāstīti Direktīvas (ES) 2016/680 V nodaļā", lēmuma projektā ir arī norādīts, ka ir pārformulēts juridiskais standarts attiecībā uz noteikumiem par pārsūtīšanas apstiprināšanu, kas 2018. gada DAL bijušajā 74.A pantā tika saukti par pietiekamības noteikumiem, un atbilstošajām garantijām. Tā vietā, lai atsauktos uz pietiekamu aizsardzības līmeni, jaunajā "datu aizsardzības pārbaudē", kas izklāstīta 2018. gada DAL 74.AB pantā, ir noteikts, ka datu subjektu aizsardzības standarts saņēmējās trešās valstīs vai starptautiskās organizācijās nav "būtiski zemāks" par standartu, kas datu subjektiem paredzēts attiecīgajos Apvienotās Karalistes datu aizsardzības tiesību aktos.
14. Šajā kontekstā EDAK norāda, ka elementi, kas ministram jāņem vērā pietiekamības novērtējumā saskaņā ar 2018. gada DAL 74.AB panta 2. punktu, šķiet, ir samazināti salīdzinājumā ar iepriekšējo novērtējumu par pietiekamības noteikumiem¹⁴. EDAK norāda, ka ir svītroti daži faktori, kuriem, pēc tās domām, ir svarīga nozīme, novērtējot, vai trešā valsts nodrošina pēc būtības līdzvērtīgu personas datu aizsardzības līmeni. Konkrētāk, tie ir i) trešās valsts noteikumi attiecībā uz "sabiedrisko drošību, aizsardzību, valsts drošību un krimināltiesībām, un publisko iestāžu piekļuvi personas datiem", ii) judikatūra, iii) attiecīgā tiesiskā regulējuma vispārējais novērtējums, arī attiecībā uz valdības piekļuvi datiem, iv) efektīvu un izpildāmu datu subjektu tiesību esība un v) atsauce uz vienu vai vairākām neatkarīgām uzraudzības iestādēm, kas darbojas efektīvi (tā vietā jaunā pārbaude attiecas uz "iestādi, kas ir atbildīga par datu subjektu aizsardzības īstenošanu attiecībā uz personas datu apstrādi").
15. Lai gan ir atzīts, ka Pietiekamības atsaucē saskaņā ar TAD sniedz tikai ierobežotu informāciju par šo aspektu, EDAK atgādina savu paziņojumu, ka "personas datu tālāka nosūtīšana, ko veic sākotnējais saņēmējs uz citu trešo valsti vai starptautisku organizāciju, nedrīkst apdraudēt Savienībā paredzēto to fizisko personu aizsardzības līmeni, kuru dati tiek nosūtīti", ko nevar interpretēt tā, ka tajā nav ietverta nepieciešamība pēc neatkarīgas uzraudzības iestādes un efektīvas un īstenojamas datu subjektu tiesības. Tāpēc EDAK mudina Komisiju īpaši pievērsties šīm izmaiņām un sīkāk izstrādāt jaunās datu aizsardzības pārbaudes novērtējumu.
16. EDAK saprot, ka jaunie noteikumi par personas datu nosūtīšanu uz trešām valstīm ir paredzēti, lai nodrošinātu papildu elastīgumu. Vienlaikus EDAK aicina Komisiju uzraudzīt šo noteikumu praktisko piemērošanu. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz ministra jaunajām pilnvarām pieņemt noteikumus, kas identificē un apstiprina nosūtīšanu, pamatojoties uz jauno datu aizsardzības pārbaudi, ar jebkādiem līdzekļiem, arī atsaucoties uz ģeogrāfiskajiem sektoriem valstī, pārziniem vai apstrādātājiem, datu saņēmējiem, datu veidiem, nosūtīšanas līdzekļiem un juridiskajiem instrumentiem. Piemēram, joprojām nav skaidrs, kā konkrēts pārzinis vai apstrādātājs, kas atrodas trešā valstī, kura netiek uzskatīta par tādu, kas nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, atbilstu datu aizsardzības pārbaudei

¹⁴ 2018. gada DAL 74.A panta 4. punkta noteikums, kas tagad ir svītrots, ietvēra kritēriju sarakstu, kas bija identisks TAD 36. panta 3. punktam.

attiecībā uz efektīvu tiesisko aizsardzību vai datu subjekta tiesībām, kas nav paredzētas attiecīgās trešās valsts tiesiskajā regulējumā.

17. Turklāt EDAK aicina Komisiju savā lēmumā precizēt, ka kritērijs “vēlamība atvieglot personas datu nosūtīšanu uz Apvienoto Karalisti un no tās” (2018. gada DAL 74.AA panta 3. punkts) nav datu aizsardzības pārbaudes elements, bet tikai papildu faktors, ko ministrs var apsvērt, ja pārbaudes kritēriji ir pilnībā izpildīti, jo tas nav pilnīgi skaidri norādīts tiesību akta tekstā. Šajā sakarā EDAK aicina Komisiju uzraudzīt 2018. gada DAL 74.AA panta 3. punkta praktisko ietekmi, jo vēl nav zināms, kāda loma šajā kontekstā būs “vēlamībai atvieglot personas datu nosūtīšanu uz Apvienoto Karalisti un no tās”.

2.1.3 Automatizēta lēmumu pieņemšana

18. EDAK ņem vērā DIPA 80. pantu, ar kuru ievieš būtiskas izmaiņas attiecībā uz to, kā Apvienotajā Karalistē tiek reglamentēta automatizēta lēmumu pieņemšana. EDAK norāda, ka DIPA izmanto pielaidīgāku pieeju, tādējādi atkāpjoties no ES pieejas, kas ir ierobežojošāka. Personas parasti zaudē tiesības netikt pakļautām automatizētiem lēmumiem, izņemot gadījumus, kas saistīti ar sensitīviem datiem. Saskaņā ar 2018. gada DAL jauno 50.A–50.D pantu tiesībaizsardzības iestādes var pieņemt nozīmīgus lēmumus, izmantojot automatizētus procesus, neatkarīgi no tā, uz kādu juridisko pamatu tās balstās, ja vien tās īsteno atbilstošas garantijas. Šīs garantijas ietver informācijas sniegšanu datu subjektam par būtiskiem lēmumiem, kas pieņemti, izmantojot automatizētus līdzekļus, un ar tiem saistīto personas datu apstrādi, līdzīgi kā ir noteikts TAD 11. pantā un 38. apsvērumā. Turklāt datu subjektam ir jābūt iespējai paust viedokli par šādiem lēmumiem, panākt cilvēka iejaukšanos no pārziņa puses, lai tas pārskatītu automatizēto lēmumu, un apstrīdēt šādu lēmumu¹⁵.
19. Tā rezultātā tiesību aktos uzsvars tiek mainīts no automatizētas lēmumu pieņemšanas ierobežojumiem uz pārredzamības, cilvēka veiktas pārskatīšanas un riska kontroles nodrošināšanu. Lai gan Komisija 43. apsvērumā atzīst šīs izmaiņas un 47. apsvērumā tās analizē, EDAK aicina Komisiju sīkāk paskaidrot, kāpēc tā uzskata, ka jaunā pieeja joprojām nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Attiecīgi EDAK mudina Komisiju galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību detalizētāk aplūkot šīs būtiskās izmaiņas.
20. EDAK arī ņem vērā ministram piešķirto rīcības brīvību automatizētas lēmumu pieņemšanas kontekstā¹⁶. EDAK izpratnē ministram ir piešķirta plaša rīcības brīvība noteikt, kas ir kvalificējams kā “jēgpilna cilvēka iejaukšanās” un “nozīmīgs lēmums ar līdzīgi nozīmīgu ietekmi”. Šo pilnvaru darbības joma un rīcības brīvība varētu radīt ievērojamas bažas, piemēram, to apjoma dēļ, it īpaši ņemot vērā strauji mainīgo regulatīvo vidi un automatizēto tehnoloģiju, piemēram, MI, attīstību. Tāpēc EDAK aicina Komisiju analizēt šīs jaunās ministra pilnvaras un uzraudzīt jebkādas norises šajā jomā.
21. Šajā kontekstā EDAK īpaši norāda uz to, kāda loma un nozīme ir datu subjekta tiesībām panākt cilvēka iejaukšanos. EDAK Pietiekamības atsaucēs saskaņā ar TAD ir uzsvērts, cik svarīgas ir šīs tiesības, it īpaši tiesības paust savu viedokli, saņemt paskaidrojumu par lēmumu, kas pieņemts pēc šāda novērtējuma, vai apstrīdēt lēmumu¹⁷. Lai gan tiesības panākt cilvēka iejaukšanos kopumā joprojām ir viena no galvenajām garantijām automatizētas lēmumu pieņemšanas gadījumā, EDAK norāda, ka Apvienotās Karalistes tiesībaizsardzības regulējumā ir ieviests jauns atbrīvojums, kas ļauj tiesībaizsardzības iestādēm nepiemērot 2018. gada DAL 50.C panta 2. punktā uzskaitītās garantijas, piemēram, lai

¹⁵ 2018. gada DAL 50.C panta 2. punkts.

¹⁶ Sk. lēmuma projekta 46. apsvērumu.

¹⁷ Sk. 66. apsvērumu EDAK Ieteikumos 01/2021 par pietiekamības atsaucēm saskaņā ar Direktīvu par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā, pieņemti 2021. gada 2. februārī.

izvairītos no izmeklēšanas kavēšanas¹⁸. Šis atbrīvojums tagad paredz, ka automatizētais lēmums ir jāpārskata, pēc lēmuma pieņemšanas jēgpilni iesaistot cilvēku, "cik vien drīz tas ir praktiski iespējams"¹⁹.

22. Šādu atbrīvojumu ieviešana varētu apdraudēt datu subjektu tiesības un brīvības, ja tā netiks cieši uzraudzīta. Šajā nolūkā ir rūpīgi jāpiemēro ar atbrīvojumu saistītā prasība par savlaicīgu pārskatīšanu, lai izvairītos no nepilnībām uzraudzībā. Ja šādas cilvēka iekļaušanās kritēriji tiek interpretēti pārāk brīvi vai pārskatīšana kavējas, tas var novest pie neatbilstošas pārbaudes un mazināt pārskatatbildību. Šajā kontekstā EDAK atgādina par Eiropas Savienības Tiesas (EST) judikatūru, it īpaši Tiesas spriedumu par PDR, kurā noteikts, ka pirms jebkura automatizētas profilēšanas vai salīdzināšanas sistēmu iznākuma praktiskas izmantošanas ir vajadzīga jēgpilna un būtiska cilvēka veikta pārbaude²⁰. EST nostāja attiecībā uz iepriekšēju cilvēka veiktu pārbaudi PDR kontekstā nodrošina svarīgus norādījumus par TAD noteikto garantiju īstenošanu attiecībā uz automatizētu lēmumu pieņemšanu. Tā kā cilvēka jēgpilna iekļaušanās ir būtiska, lai nodrošinātu atbilstību garantijām automatizētas lēmumu pieņemšanas jomā, EDAK mudina Komisiju lēmumā iekļaut novērtējumu par šo jaunieviesto atbrīvojumu un uzraudzīt tā īstenošanu praksē.

2.1.4 Ierakstu veikšanas prasības

23. EDAK savos Ieteikumos 01/2021 atgādināja, ka trešās valsts datu aizsardzības regulējumā pasākumiem, kas ļauj kompetentajai iestādei pierādīt atbilstību, "būtu jāietver datu apstrādes darbību uzskaites vai reģistra žurnālu ierakstu saglabāšana atbilstošā laika periodā"²¹. Lēmuma projektā Komisija atzīst, ka šāds pienākums joprojām pastāv Apvienotās Karalistes regulējumā, bet ir grozīts ar DIPA, jo datu pārzinim vairs nav pienākuma reģistrēt personas datu aplūkošanas vai izpaušanas konkrēto iemeslu²². Šā pienākuma svītrosana ir atkāpe no TAD prasībām, kas paredz visaptverošu ierakstu veikšanu, lai nodrošinātu pārredzamību un pārskatatbildību. TAD paredz detalizētu uzskaiti, kas apliecina likumīgu apstrādi, arī piekļuves pamatojumu, lai atvieglotu revīzijas un novērstu ļaunprātīgu izmantošanu. Tā kā jaunajā režīmā nav paredzēta obligāta ierakstu veikšana par pamatojumu, gan pārzinim, gan uzraudzības iestādēm varētu būt grūtāk pārbaudīt, vai datiem ir piekļūts likumīgi. EDAK aicina Komisiju savā galīgajā lēmumā turpināt pievērsties šīm samazinātajām prasībām par ierakstu veikšanu un uzraudzīt, vai šīs izmaiņas nelabvēlīgi neietekmē datu subjektu veikto uzraudzību un tiesību īstenošanu.

2.1.5 Atbrīvojumi valsts drošības jomā, ko piemēro tiesībaizsardzības iestādēm

24. Ar DIPA 88. pantu tiek atjaunināti spēkā esošie atbrīvojumi valsts drošības jomā saskaņā ar tiesībaizsardzības regulējumu, lai atspoguļotu tos, kas pieejami saskaņā ar Apvienotās Karalistes VДАР un izlūkošanas dienestu režīmiem²³. Lai gan tiesībaizsardzības iestādes jau tagad var ierobežot konkrētus pienākumus, pamatojoties uz valsts drošības aizsardzību, piemēram, pienākumus, kas attiecas uz datu subjektu tiesībām, 2018. gada DAL 78.A pantā kā noteikumi, kurus var nepiemērot, ja

¹⁸ DIPA 50.C panta 4. punkta b) apakšpunkts.

¹⁹ Skatīt arī Zinātnes, inovācijas un tehnoloģiju departamenta faktu lapu par Datu (izmantošanas un piekļuves) aktu: Apvienotās Karalistes VДАР un DAL, publicēts 2025. gada 27. jūnijā, 14. lpp., <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

²⁰ 2022. gada 21. jūnija spriedums lietā C-817/19, EU:C:2022:491, 179. punkts.

²¹ Sk. 66. apsvērumu EDAK Ieteikumos 01/2021 par pietiekamības atsaucēm saskaņā ar Direktīvu par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā, pieņemti 2021. gada 2. februārī.

²² Sk. lēmuma projekta 48. un 49. apsvērumu.

²³ Skatīt arī Zinātnes, inovācijas un tehnoloģiju departamenta faktu lapu par Datu (izmantošanas un piekļuves) aktu: Apvienotās Karalistes VДАР un DAL, publicēts 2025. gada 27. jūnijā, 14. lpp., <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

tas nepieciešams valsts drošības aizsardzībai, tiks²⁴ iekļauta arī lielākā daļa datu aizsardzības principu²⁵ un dažas starptautiskas datu nosūtīšanas prasības²⁶. Turklāt šādos apstākļos var netikt piemērota daļa no informācijas komisāra iekļūšanas pilnvarām, kuras ir paredzētas pārbaužu un izpildes pasākumu veikšanai²⁷.

25. Šie grozījumi nav minēti ne lēmuma projektā, ne lēmuma projektā par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar VDAR 45. pantu. Tomēr EDAK uzskata, ka ir svarīgi izvērtēt šos paplašinātos atbrīvojumus, ņemot vērā nepieciešamības un proporcionalitātes principus. Šajā kontekstā EDAK atgādina par otro no četrām tā dēvētajām Eiropas būtiskajām garantijām: ja jebkādā veidā tiek ierobežota Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošana, ir jārespektē to būtība, un, ievērojot proporcionalitātes principu, šādus ierobežojumus var noteikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi ES, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības²⁸. EDAK pauž bažas par atbrīvojumiem no galvenajiem datu aizsardzības principiem, starptautiskās nosūtīšanas prasībām un informācijas komisāra pilnvarām.
26. Saskaņā ar pārskatīto noteikumu piecus no sešiem datu aizsardzības principiem var nepiemērot, ja tas ir nepieciešams, lai aizsargātu valsts drošību²⁹. Šie principi cita starpā paredz, ka tiesībaizsardzības nolūkam, kurā personas dati tiek vākti, ir jābūt konkrētam, skaidram un legītimam un ka personas datiem ir jābūt atbilstīgiem un būtiskiem un nav jābūt pārmērīgiem, ņemot vērā nolūkus, kādos tie tiek apstrādāti. Tajos arī precizēts, ka personas datiem jābūt precīziem un tie jāsauglabā tikai tik ilgi, cik nepieciešams. Kā minēts iepriekš, turpmākie atbrīvojumi papildus ietver dažas starptautiskās nosūtīšanas prasības, piemēram, tā dēvēto otro nosacījumu starptautiskai nosūtīšanai, kas noteikts 2018. gada DAL 73. panta 3. punktā. Šis nosacījums paredz, ka nosūtīšanai jābalstās vai nu uz noteikumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai atbilstošām garantijām, vai – ja neviens no tiem nav piemērojams – īpašiem apstākļiem. Atbrīvojumi ietekmē arī informācijas komisāra pilnvaras, piemēram, tiesības izdot informāciju un izpildes paziņojumus³⁰.
27. EDAK norāda – lai gan atbrīvojumi ir skaidra atkāpe no TAD, tie ir ļoti līdzīgi izņēmumiem un ierobežojumiem valsts drošības jomā, kas paredzēti 11. pantā Eiropas Padomes modernizētajā Konvencijā Nr. 108 ("Konvencija Nr. 108+"), kuru Apvienotā Karaliste parakstīja 2018. gada 10. oktobrī, bet kuru šā atzinuma sagatavošanas dienā Apvienotā Karaliste vēl nav ratificējusi vai kura vēl nav stājusies spēkā³². Šajā sakarā EDAK atgādina, ka Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā

²⁴ DIPA tiks ieviests pakāpeniski vairākos posmos. Galvenās izmaiņas datu aizsardzības tiesību aktos, kas paredzētas DIPA 5. daļā, stāsies spēkā kā daļa no 3. posma aptuveni sešus mēnešus pēc karaliskās piekrišanas sniegšanas, <https://www.gov.uk/guidance/data-use-and-access-act-2025-plans-for-commencement>.

²⁵ 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78.A panta 1. punkts, 2. punkta a) apakšpunkts un 3. punkts, kā ieviests ar DIPA 88. pantu.

²⁶ 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78.A panta 1. punkts, 2. punkta d) apakšpunkts un 4. punkts, kā ieviests ar DIPA 88. pantu.

²⁷ 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78.A panta 1. punkts un 2. punkta e), f) un g) apakšpunkts, kā ieviests ar DIPA 88. pantu.

²⁸ EDAK lēmumi 02/2020 attiecībā uz Eiropas būtiskajām garantijām uzraudzības pasākumiem, pieņemti 2020. gada 10. novembrī, 10. lpp.

²⁹ Saskaņā ar 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78.A panta 2. un 3. punktu šā likuma 3. daļas 2. nodaļu nepiemēro, ja tas nepieciešams valsts drošības aizsardzībai, izņemot: a) 35. panta 1. punktu (pirmais datu aizsardzības princips), ciktāl tajā noteikts, ka personas datu apstrādei jābūt likumīgai, b) 35. panta 2.–5. punktu (apstrādes likumīgums un sensitīvas apstrādes ierobežojumi), c) 42. pantu (garantijas – sensitīva apstrāde) un d) 8. pielikumu (sensitīvas apstrādes nosacījumi).

³⁰ Informatīvie paziņojumi paredz, ka pārzinim vai apstrādātājam ir jāsniedz komisāram informācija, kas pamatoti nepieciešama komisāra funkciju izpildei. Ar izpildes paziņojumiem komisāru pilnvaro pieprasīt personai veikt konkrētas darbības (vai atturēties no to veikšanas), ja komisārs ir pārliecinājies, ka persona nepilda konkrētus datu aizsardzības pienākumus.

³¹ Protokols, ar ko groza Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi (CETS Nr. 223).

³² <https://www.coe.int/en-GB/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=223>.

uz personas datu automātisko apstrādi (*T-PD*) padomdevēja komiteja nesen ir izdevusi pamatnostādnes par Konvencijas Nr. 108+ 11. panta vispārējiem principiem³³.

28. Eiropas Padome savos norādījumos skaidri uzsver, ka nav piemērojams neviens izņēmums, arī attiecībā uz apstrādes principu samērīgumu un nolūka leģitimitāti. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina datu apstrādes samērīgums, kā arī prasības apstrādāt personas datus leģitīmā nolūkā. Saskaņā ar *T-PD* pamatnostādnēm EDAK joprojām ir īpaši piesardzīga attiecībā uz jebkādiem atbrīvojumiem no proporcionalitātes principa, kā arī no prasības apstrādāt personas datus leģitīmā nolūkā. Tāpat EDAK uzskata, ka būtu piesardzīgi jāattiecas pret jebkādiem atbrīvojumiem no uzraudzības iestādes pilnvarām. Lai gan īpašas prasības attiecībā uz uzraudzības darbībām, piemēram, drošības pielaidēm, var būt piemērotas ar valsts drošību saistītas apstrādes kontekstā, ir būtiski nodrošināt efektīvu pārraudzību, lai novērstu uzraudzības vakuuma rašanos. Tāpat Konvencijas Nr. 108+ 11. panta 3. punktā ir noteikts, ka izņēmumi no tās 15. panta³⁴ noteikumiem neskar prasību, ka apstrādes darbības, ko veic valsts drošības un aizsardzības nolūkos, ir pakļautas neatkarīgai un efektīvai pārbaudei un uzraudzībai saskaņā ar konvencijas līgumslēdzēju pušu valsts tiesību aktiem. Turklāt visi atbrīvojumi ir jāinterpretē pēc iespējas ierobežojošāk. Ar pašu faktu, ka personas dati tiek apstrādāti valsts drošības nolūkos, nevajadzētu pietikt, lai piemērotu atbrīvojumu. Būtu skaidri jānorāda, ka atbrīvojums no datu aizsardzības režīma ir jāpiemēro katrā gadījumā atsevišķi un tikai tad, ja tas ir nepieciešams un ja šāda rīcība ir samērīga³⁵.
29. Tā kā lēmumu projektos par aizsardzības līmeņa pietiekamību šis jautājums nav aplūkots, EDAK aicina Komisiju papildināt savu novērtējumu lēmuma projektā, kā arī īpaši uzraudzīt atbrīvojumu valsts drošības jomā praktisko piemērošanu tiesībaizsardzības iestādēm.

2.1.6 Apvienotās Karalistes izlūkošanas aģentūru un tiesībaizsardzības iestāžu kopīgā pārziņa

30. Pamatojoties uz grozījumiem, kas izdarīti ar DIPA, uz tiesībaizsardzības iestāžu veiktajām apstrādes darbībām konkrētos apstākļos var attiekties noteikumi, kas parasti piemērojami personas datu apstrādei, ko veic valsts drošības iestādes³⁶. Citiem vārdiem sakot, ievērojot DIPA 89. pantā paredzētos nosacījumus, 2018. gada DAL 4. daļā noteiktais datu aizsardzības režīms datu apstrādei, ko veic valsts drošības nolūkos, tiek paplašināts, attiecinot to uz datu apstrādi, ko veic tiesībaizsardzības iestādes.
31. Komisija uzsver, ka DIPA 89. panta nosacījumi paredz stingras garantijas: ministra pieņemtajos noteikumos kompetenta iestāde ir jānorāda kā "kvalificēta kompetentā iestāde", un ministram papildus ir jānorāda konkrēta apstrādes darbība, ko kvalificētā kompetentā iestāde veic kopīgā pārziņā ar vismaz vienu izlūkdienestu valsts drošības aizsardzības nolūkā³⁷.
32. Atzīstot, ka šīs garantijas rada būtiskus ierobežojumus, EDAK aicina Komisiju uzraudzīt šo noteikumu praktisko īstenošanu. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka 2018. gada DAL 4. daļa tiek stingri piemērota apstrādes darbībām valsts drošības nolūkos, to neattiecinot uz citiem

³³ <https://rm.coe.int/t-pd-2021-7rev13-interpretation-of-general-principles-article-11-c108-/1680b6c146>.

³⁴ Konvencijas Nr. 108+ 15. pantā ir noteikts, ka konvencijas līgumslēdzējas puses, paredzot vienu vai vairākas uzraudzības iestādes, nodrošina atbilstību konvencijas noteikumiem.

³⁵ Sk. arī Konvencijas Nr. 108+ 11. pantu, kurā noteikts, ka izņēmumi ir jāparedz tiesību aktos, tiem jāatbilst pamattiesību un pamatbrīvību būtībai un tie ir uzskatāmi par demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamiem un samērīgiem pasākumiem. Saskaņā ar *TP-D* pamatnostādnēm par 11. panta vispārējiem principiem tas nozīmē, ka ir jāizvērtē un jāpamato intereses, kas ir saistītas ar nepieciešamību paredzēt izņēmumus no dažiem konvencijas noteikumiem un personu cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu.

³⁶ Sk. 72. apsvērumu Komisijas īstenošanas lēmuma projektā saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679, kas vienlīdz attiecas uz abiem EDAK atzinumiem šajā sakarā (sk. arī 4. punktu iepriekš).

³⁷ Sk. 73. apsvērumu Komisijas īstenošanas lēmuma projektā saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679, kas vienlīdz attiecas uz abiem EDAK atzinumiem šajā sakarā (sk. arī 4. punktu iepriekš).

kontekstiem. Lai gan valstīm ir piešķirta plaša rīcības brīvība valsts drošības jautājumos, kā to atzinusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa³⁸, EDAK uzskata, ka draudiem valsts drošībai ir jābūt atšķiramiem no vispārējiem riskiem sabiedrības drošībai vai no smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā kritērijus izmantojot to raksturu, smagumu un konkrētos apstākļus. Tikai šādos gadījumos tiesībsardzības iestāžu darbība saskaņā ar izlūkdienestu datu aizsardzības režīmu ir saderīga ar nepieciešamības un proporcionalitātes principiem³⁹. Turklāt EDAK uzskata, ka ir jāuzrauga, vai kvalificētās kompetentās iestādes praksē spēj saglabāt skaidru nošķirumu starp dažādiem apstrādes nolūkiem, lai attiecīgi ievērotu atbilstošo tiesisko regulējumu.

2.1.7 Piekļuves tiesības

33. DIPA ir precizēts, ka datu subjektiem ir tiesības uz attiecīgo informāciju tikai tiktāl, ciktāl pārzinis spēj to sniegt, pamatojoties uz pamatotu un samērīgu meklēšanu. Šis grozījums ir ieviests gan tiesībsardzības, gan valsts drošības režīmā⁴⁰.
34. Komisija skaidro, ka šis precizējums ir veikts saskaņā ar valsts tiesu praksē izstrādātajiem standartiem, kuros ņemtas vērā arī datu subjekta intereses. Tomēr EDAK būtu vēlējusies sīkāku informāciju par to, kā tiek interpretēts jēdziens “pamatota un samērīga meklēšana”, arī tāpēc, ka TAD 14. pantā šāds elements nav ietverts. EDAK atzīst, ka patiešām var būt scenāriji, kuros pārziņa centieni identificēt un atrast informāciju par datu subjektu varētu tikt uzskatīti par nepamatotiem un nesamērīgiem, neapdraudot līdzvērtību pēc būtības⁴¹. Tomēr ir svarīgi pienācīgi definēt terminu “pamatota un samērīga meklēšana”, kas, pēc EDAK domām, būtu jāinterpretē šauri un pietiekami vienotā veidā. Kompetentajām iestādēm vajadzētu būt konsekventai izpratnei par to, kas ir “pamatota un samērīga meklēšana”, neatkarīgi no tā, vai tā ir balstīta uz judikatūru vai uzraudzības iestādes norādījumiem, jo šā jēdziena piemērošana varētu novest pie atšķirīgiem standartiem piekļuves tiesību ievērošanā, it īpaši atkarībā no tehnisko un organizatorisko pasākumu līmeņa, ko pārzinis ir ieviesis, lai apstrādātu piekļuves pieprasījumus. EDAK aicina Komisiju uzraudzīt, ka piekļuves tiesības netiek nepamatoti ierobežotas.

2.1.8 Pārraudzība un tiesiskā aizsardzība

35. EDAK norāda, ka krimināltiesību izpildes iestāžu pārraudzības sistēma saskaņā ar 2018. gada DAL un 2016. gada Izmeklēšanas pilnvaru likumu, kā arī tiesiskās aizsardzības mehānismi, kas pieejami saskaņā ar 2018. gada DAL 3. daļu, 2016. gada Izmeklēšanas pilnvaru likumu un 1998. gada Cilvēktiesību likumu, lielā mērā paliek nemainīgi. Konkrētāk, pārraudzību Apvienotajā Karalistē joprojām nodrošina ne tikai Informācijas komisāra birojs (IKB), bet arī dažādu komisāru kombinācija, proti, izmeklēšanas pilnvaru komisārs (IPK), kam palīdz citi tieslietu komisāri, kā arī par biometriju un novērošanas kamerām atbildīgais komisārs.
36. Kā Komisija paskaidroja lēmuma projekta 97. apsvērumā, 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumā ir izdarīti tikai ierobežoti grozījumi, it īpaši ieviešot IPK vietniekus, kuriem IPK var deleģēt konkrētas pilnvaras, ja tie nespēj vai nav pieejami savu funkciju veikšanai. Šādiem IPK vietniekiem ir jābūt tieslietu komisāriem, un tos ieceļ izmeklēšanas pilnvaru komisārs.

³⁸ ECT spriedums lietā *Big Brother Watch u. c. / Apvienotā Karaliste*, 2021. gada 25. maijs, 350. punkts.

³⁹ No EST judikatūras var secināt, ka, piemērojot nepieciešamības un proporcionalitātes pārbaudi dalībvalstu tiesību aktiem, kas ļauj publiskām iestādēm saglabāt personas datus un tiem piekļūt, likumīgie mērķi, piemēram, ar valsts drošību vai smagu noziegumu apkarošanu saistīti mērķi, ir dažādi, un tāpēc pamatoti varētu būt arī dažādi ieviešanas veidi. Sk. EST spriedumu apvienotajās lietās C-511/18, C-512/18 un C-520/18, *La Quadrature du Net* un citi, 2020. gada 6 oktobris.

⁴⁰ DIPA 78. panta 3. un 4. punkts, ar ko groza 2018. gada Datu aizsardzības likuma 45. un 94. pantu.

⁴¹ Piemēram, varētu argumentēt, ka tas attiecas uz tādu konfiscētu ierīču pārbaudi, kuras vēl nav analizētas vai atšifrētas.

37. EDAK atzinīgi vērtē to, ka ir atmetas iepriekšējās idejas, kas bija ietvertas DIPA priekštecīgajā dokumentā – Datu aizsardzības un digitālās informācijas likumprojektā – proti, likvidēt biometrijas un novērošanas kameru komisāra amatu un nodot šīs funkcijas izmeklēšanas pilnvaru komisāram⁴². Šajā sakarā EDAK aicina Komisiju tam pievērst lielāku uzmanību un sniegt sīkāku novērtējumu par biometrijas un novērošanas kameru komisāra lomu pārraudzības sistēmā, kad tā veic lēmuma projekta uzraudzību un turpmāku pārskatīšanu.
38. Kā EDAK jau uzsvērusi Atzinumā 14/2021, IKB ir labi nodrošinātas nepieciešamās pilnvaras, kas stingri atbilst ES dalībvalstu uzraudzības iestāžu pilnvarām, kā noteikts VDAR 58. pantā. Vienlaikus, kā EDAK jau ir uzsvērusi, efektīvu sankciju esībai ir svarīga loma noteikumu ievērošanas nodrošināšanā⁴³.
39. EDAK atzinīgi vērtē IKB pārredzamības politiku un statistikas un analītisko datu, arī piemēru, pieejamību par IKB izpildes darbībām attiecībā uz tiesībaizsardzības iestādēm⁴⁴. Šajā sakarā EDAK norāda, ka gadījumos, kad policija pārkāpj datu aizsardzības tiesību aktus, Apvienotās Karalistes uzraudzības iestāde dod priekšroku brīdinājumiem. Ievērojams izņēmums ir izpildes paziņojums, kas 2024. gada janvārī izdots prokuratūrai⁴⁵. EDAK arī pozitīvi vērtē to, ka kopš Īstenošanas lēmuma (ES) 2021/1773 pieņemšanas IKB ir publicējis daudzus prakses kodeksus, pamatnostādnes, atzinumus un citus norādījumu dokumentus attiecīgajām personām.
40. EDAK arī norāda, ka līdz ar DIPA stāšanos spēkā IKB neatkarīgā pārraudzība, kas iepriekš bija strukturēta kā "individuāls komersants", tiks pārveidota par jaunu struktūru, ieviešot juridisku personu, proti, Informācijas komisiju (IK)⁴⁶.
41. EDAK sniedz sākotnēju analīzi par šo izmaiņu iespējamo ietekmi savā Atzinumā 26/2025 par Komisijas Īstenošanas lēmuma projektu saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē. Minētajā atzinumā izklāstītie apsvērumi un ieteikumi pilnībā attiecas arī uz pārraudzību un uzraudzību tiesībaizsardzības jomā.
42. Konkrētāk, EDAK aicina Komisiju papildināt lēmuma projektu par aizsardzības līmeņa pietiekamību ar sīkāku informāciju, it īpaši par IK struktūru un organizāciju, IK locekļu iecelšanu un atlaišanu, it sevišķi par to, ka ministrs ieceļ IK locekļus bez izpildpilnvarām. EDAK arī uzskata, ka Komisijai turpmākajās pārskatīšanās būtu jāpievērš īpaša uzmanība tam, kā IK līdzsvaro dažādos uzdevumus un intereses. Turklāt EDAK aicina Komisiju veikt turpmākus pasākumus saistībā ar IKB 2025. gada 22. augustā publicētās sabiedriskās apspriešanas rezultātiem attiecībā uz sūdzību izskatīšanu⁴⁷ un uzraudzīt no tiem izrietošo IK politiku.
43. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAK atkārtoti uzsver, ka Komisijai ir cieši jāuzrauga Apvienotās Karalistes datu aizsardzības regulējumā paredzēto korektīvo pilnvaru un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošana skartajām personām.

⁴² Sk. <https://www.gov.uk/government/organisations/biometrics-and-surveillance-camera-commissioner>.

⁴³ EDAK Atzinums 14/2021, 112. punkts.

⁴⁴ Sk., piemēram, detalizētās datu kopas par sūdzībām datu aizsardzības jomā, kas pieejamas vietnē <https://ico.org.uk/action-weve-taken/complaints-and-concerns-data-sets/data-protection-complaints/>.

⁴⁵ <https://ico.org.uk/action-weve-taken/enforcement/crown-prosecution-service-1/>.

⁴⁶ Sk. jauno 2018. gada DAL 114.A pantu un DIPA 6. pantu.

⁴⁷ <https://ico.org.uk/about-the-ico/ico-and-stakeholder-consultations/2025/08/ico-consultation-on-draft-changes-to-how-we-handle-data-protection-complaints/>; <https://ico.org.uk/media2/nrljbhr2/proposed-dpt-framework-20250822.pdf>.

3 ŠĀ LĒMUMA PĀRSKATĪŠANA, DARBĪBAS TERMIŅŠ UN ATJAUNOŠANA

44. EDAK norāda, ka šis lēmuma projekts ir piemērojams sešus gadus un tā beigu datums ir 2031. gada 27. decembris, un norāda, ka Apvienotā Karaliste joprojām ir vienīgā trešā valsts, attiecībā uz kuru lēmumos par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir iekļauta turpināmības klauzula. EDAK saprot, ka jaunajam tiesiskajam regulējumam ir jāpievērš īpaša uzmanība, un aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt DIPA īstenošanu, arī šajā atzinumā uzsvērtās prioritārās jomas un visas attiecīgās norises, kas šajā sakarā notiek Apvienotajā Karalistē. EDAK arī ņem vērā, ka turpināmības klauzula tiek kombinēta ar TAD 36. panta 3. punktā noteikto obligāto periodisko pārskatīšanu, kas būtu jāveic vismaz reizi četros gados.
45. EDAK saprot, ka Komisijas nodoms ir minētā četru gadu perioda beigās veikt pārskatīšanu, uz kuras pamata tā sagatavos publisku ziņojumu. EDAK atzinīgi vērtē nodomu veikt pārskatīšanu, kuras mērķis atšķiras no turpināmības klauzulas mērķa un kurai ir svarīga nozīme tiesiskā regulējuma uzraudzībā, it īpaši pārskatatbildības ziņā. Tāpēc EDAK mudina Komisiju veikt pārskatīšanu TAD 36. panta 3. punktā noteiktajā juridiskajā termiņā, ņemot vērā arī elementus, kas jau izklāstīti Komisijas Īstenošanas lēmumā (ES) 2021/1773⁴⁸, kā arī jebkādas turpmākas būtiskas norises.
46. Turklāt EDAK uzskata, ka Komisijas Īstenošanas lēmumā (ES) 2021/1773 ietvertā analīze par lēmuma apturēšanu un atcelšanu⁴⁹ joprojām ir spēkā. Juridiskās noteiktības labad EDAK uzskata, ka šāds precizējums varētu būt iekļauts galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību.
47. EDAK atzinīgi vērtē to, ka lēmuma projekta 68. apsvērumā ir minēta EDAK, kā arī pilsoniskās sabiedrības grupu un citu ieinteresēto personu loma periodiskās pārskatīšanas mehānismā saskaņā ar EDAK ieteikumiem 01/2021⁵⁰. Attiecībā uz EDAK un tās pārstāvju praktisko iesaisti turpmākās pārskatīšanas sagatavošanā un procesā EDAK atkārtoti norāda, ka visi attiecīgie dokumenti pietiekami savlaicīgi pirms pārskatīšanas būtu rakstiski jākopīgo ar EDAK.
48. Ņemot vērā šā lēmuma projekta īpašās iezīmes, EDAK aicina Komisiju sīki izklāstīt un pēc iespējas precizēt elementus, kas saistīti ar lēmuma darbības termiņu, uzraudzību, apturēšanu, atsaukšanu, grozīšanu un atjaunošanu.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā

priekšsēdētāja

Anu Talus

⁴⁸ Sk. Komisijas Īstenošanas lēmuma (ES) 2021/1773 165.–167. apsvērumu.

⁴⁹ Sk. 168.–171. apsvērumu.

⁵⁰ 19. apsvēruma EDAK ieteikumos 01/2021 par pietiekamības atsaukšanu saskaņā ar Direktīvu par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā, pieņemti 2021. gada 2. februārī.